

Dokumenttyp Rutin	Ansvarig verksamhet Smittskydd Värmland	Version 3	Antal sidor 3
Dokumentägare Ann-Mari Gustavsson Hygiensjuksköterska	Fastställare Anna Skogstam Bitr. smittskyddsläkare/överläkare vårdhygien	Giltig fr.o.m. 2019-04-09	Giltig t.o.m. 2021-04-08

Tillämpning av hygienföreskrifter

Gäller för: Hälso- och sjukvård

Personal inom hälso- och sjukvård och tandvård ska följa regelverket om hur basala hygienrutiner tillämpas enligt Socialstyrelsens författning SOSFS 2015:10 (M och S). Vid anställning ska all vårdpersonal informeras om och skriva under Region Värmlands riktlinje "Hygienföreskrift". Utöver detta dokument finns kompletterande nationella riktlinjer utarbetade i Vårdhandboken (se länk under Referenser).

Arbetsledning på alla nivåer ansvarar för att det finns utrustning/arbetskläder för att medarbetare ska kunna följa reglerna. Alla medarbetare har ett ansvar och skyldighet att följa reglerna för att skydda patienter, sig själv och arbetskamrater. De basala hygienrutinerna gäller överallt där vård- och omsorgsverksamhet bedrivs.

Vid oklarheter i avgränsning mellan patientnära vårdarbete och administrativt arbete avgör verksamhetschefen i samråd med Smittskydd Värmland vilka funktioner inom det egna verksamhetsområdet som har rent administrativt arbete.

Grunden är att alla som vistas på enheter där vård bedrivs ska bära arbetsdräkt.

Dokumentet är en sammanfattning av hur reglerna ska tillämpas inom LiV. Se även under [vanliga frågor och svar – basala hygienrutiner på Smittskydd Värmlands webbsida](#) där utförlig beskrivning av momenten finns.

Klädsel

Arbetsdräkt

- Arbetsdräkt tillhandahålls av arbetsgivaren och får endast bäras i arbetet. Vid undantag ska detta finnas dokumenterat i verksamhetens rutiner.
- Arbetsdräkten ska vara kortärmad vid patientnära vårdarbete för att möjliggöra en korrekt handdesinfektion samt minska risken för smittspridning via kläder.
- Arbetsdräkten ska bytas dagligen samt omgående då den blivit våt eller synligt förorenad.
- Kombinationen arbetskläder och privata kläder är inte tillåten.
- Undantag är: underkläder, strumpor, huvudduk och kortärmad ren tröja under arbetsdräkten.
- Långärmad arbetsdräkt, till exempel läkarrock eller kofta/jacka, får inte användas i samband med patientnära vårdarbete.
- Värmande väst får inte heller användas vid patientnära vårdarbete även om den är kortärmad.
- Specialarbetsdräkt avsedd för operationsverksamhet och sterilteknisk verksamhet (t.ex. Mertex, Clean Air Suit) ska inte bäras utanför avdelningen. Undantag anges i verksamhetens rutiner.
- Inom vissa verksamheter, till exempel operation, kan det vara olämpligt att vara barfota i skorna. Verksamhetschefen kan besluta att strumpor ska bäras i skorna i den egna verksamheten.
- Vid patientnära arbete utanför vårdinrättning, t.ex. vid hembesök, ska arbetsdräkt anpassad till verksamheten användas.

- Ovanstående regler gäller även för personal som arbetar i vårdnära service (VNS) i samband med arbete i tvätt- och materialförråd på vårdenhet.
- Personer som inte är i direkt patientnära vård, men som befinner sig i vårdverksamheten i ett administrativt syfte, bör följa regler för klädsel och handhygien likt övrig personal.

Tvätt

- Det är inte tillåtet att ta hem arbetskläder för tvätt. Arbetskläder ska läggas i avsedd tvättsäck eller i klädautomatens returpack. Därefter tvättas kläderna i en kvalitetssäkrad process.
- Smutsig tvätt ska förvaras åtskild från ren tvätt.

Hår, skägg och huvudduk

- Hår och skägg ska sättas upp eller täckas vid vårdarbete så det inte hänger ner eller stör i arbetsfältet.
- Om huvudduk används ska den fästas så den inte faller ner. Nerhängande delar ska vara instoppade under arbetsdräkten. Den ska bytas dagligen. Huvudduk finns att beställa via tvätteriet.
- Hår, skägg och huvudduk får inte förhindra att skyddsutrustning används på ett korrekt sätt t.ex. genom att ett andningsskydd inte sluter tätt.
- På vissa arbetsplatser såsom storkök, operationsavdelning och sterilcentral krävs hårskydd.

Handhygien

Handdesinfektion

- Händerna ska desinfekteras med handdesinfektionsmedel
  - före och efter patientkontakt
  - före rent arbete och efter orent arbete
  - före och efter användning av handskar.
- Händerna ska tvättas med tvål och vatten vid synlig förorening eller när händerna känns smutsiga.
- Vid vård av patient med misstänkt gastroenterit/magsjuka ska händerna noga tvättas med tvål och vatten och vara torra innan handdesinfektion.
- Handkräm ska användas vid behov för att förebygga torra och nariga händer. Skadad hudbarriär medför ökad risk för smittspridning.
- Vid hudproblem såsom eksem, infekterade sår, nagelbandsinfektioner och dylikt meddelas enhetschefen som bedömer vilka åtgärder som ska vidtas. Företagshälsovården kontaktas vid behov.

Smycken, armbandsur och naglar

- Armbandsur och smycken på händer och underarmar får inte bäras vid patientnära arbete då de förhindrar en korrekt handdesinfektion.
- Naglar ska vara korta. Nagellack, konstgjorda naglar och nagelsmycken får inte användas i patientnära vård.
- Stödstrumpa på arm eller hand- och armskena får inte användas i patientnära vård.
- Halssmycken, örhängen och andra smycken i piercade hål kan bäras om de inte hänger ner i arbetsfältet. Vissa verksamheter kan ha speciella regler om smycken.
- Piercade hål ska vara läkta och utan infektionstecken. Kontakta enhetschefen för bedömning.
- Ovanstående regler gäller även för personal som arbetar i vårdnära service (VNS) i samband med arbete i tvätt- och materialförråd på vårdenhet.

Skyddsutrustning

Handskar

- Handskar ska användas vid risk för kontakt med kroppsvätskor eller annat biologiskt material.
- Handdesinfektion ska utföras
  - före användning av handskar för att inte förorena kartongen då man tar nya handskar
  - efter användning av handskar då händerna kan förorenas i samband med avtagning av handskar.
- Handskar får inte desinfekteras och inte heller återanvändas då deras egenskaper försämras.
- Handskar ska bytas mellan patienter och även mellan olika vårdmoment hos samma patient då handskar blir förorenade utanpå och kan sprida smitta.
- Handskar ska inte bäras i korridor. Undantag är transport av smutsigt gods till sköljrum.
- Handskar ska inte användas i samband med transport av patient utanför avdelningen.

Skyddskläder

- Plastförkläde för engångsbruk ska användas vid moment som innebär risk för kontaminering av arbetsdräkt, till exempel i samband med nära omvårdnad/undersökning av patient, sängbäddning eller hantering av smutsiga föremål.
- Plastförklädet ska kasseras direkt efter användning och bytas mellan varje patient.
- Plastförkläden ska inte bäras i korridor. Undantag är transport av smutsigt gods till sköljrum samt vid vissa situationer när patient rehabiliteras i korridor och direkt kroppskontakt är nödvändig.
- Plastförkläde ska inte användas i samband med transport av patient utanför avdelningen.
- Plastförkläde kan i vissa situationer bytas ut till långärmad engångsskyddsrock, till exempel vid vissa smittor eller vid stort läckage av kroppsvätskor.

Stänkskydd

- Stänkskydd i form av visir eller munskydd med visir/skyddsglasögon ska användas vid arbete då risk för stänk mot ansiktet föreligger, till exempel vid sugning av luftvägar, speciellt sugning av tracheostoma, eller manuell rengöring av instrument.
- För detaljer, var god se dokument "Andningsskydd, munskydd och visir".

Referenser

[SOSFS 2015:10 \(M och S\) Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien i vård och omsorg](#)

[Vårdhandboken](#)

Dokumentet är utarbetat av: Ann-Mari Gustavsson